

Zamecki, Stefan

"Zarys historii rozwoju kalorymetrii", W. Zielenkiewicz, Zakopane 1976 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/3-4, 787

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Technicznych 1920—1939) (z. 3 s. 117-127). Cenne są artykuły o oświacie rolniczej F. Kolbusza — *Dorobek i zadania uczelni w kształceniu kadr i rozwoju nauk rolniczych* (z. 1 s. 2-19) i E. Turczyńskiej *Z dziejów nauczania rolnictwa w Galicji do Wiosny Ludów* (z. 1 s. 21-35), poza tym wspomnienia byłych wychowanków UJ M. Nowaka i L. Turnaua.

Brak narazie opracowań z historii upraw, a historię chowu zwierząt reprezentują: M. Krasickiej *Z dziejów badań nad bydłem czerwonym polskim w Galicji na przełomie XIX i XX wieku* (z. 3 s. 103-117) oraz M. Hochstim i A. Łysaka *Z dziejów małopolskiego ustawodawstwa rybackiego* (z. 1 s. 37-44). Z innych artykułów na podkreślenie zasługują M. Pałasińskiego *Adam Kasperowski — pionier gorzelnictwa rolniczego w Galicji* (z. 2 s. 75-81) oraz dwie prace z historii leśnictwa: K. Kozikowskiego *Akademickie studia leśnictwa na Wydziale Rolniczo-Lasowym Politechniki we Lwowie* (z. 3 s. 47-60; jest to część pierwsza, cenna, bo także na podbudowie własnych przeżyć autora — części dalsze w następnych zeszytach) oraz A. Kulczyckiego — *Z historii sokolnictwa w Polsce* (z. 3 s. 91-103).

Obie serie „Zeszytów Naukowych” spełniają bardzo pożyteczną rolę, krzewiąc wśród pracowników i studentów uczelni rolniczych zamiłowanie do przeszłości uczelni i historii gospodarstwa wiejskiego. Życzyć by sobie należało, by podobne serie powstały jak najszybciej w innych silnych naukowo ośrodkach szkolnictwa rolniczego jak Poznań, Wrocław i Lublin.

Stanisław Brzozowski
(Kraków)

W. Zielenkiewicz: *Zarys historii rozwoju kalorymetrii*. Zakopane 1976. Polska Akademia Nauk Instytut Chemii Fizycznej. 32 s. 20 ilustracji w tekście.

Wzmiankowana publikacja jest opracowaniem referatu przedstawionego na II Krajowej Konferencji Kalorymetrii i Analizy Termicznej w Zakopanem (11-19 września 1976 r.). Z tekstu można się dowiedzieć, iż początki kalorymetrii sięgają XVIII wieku. Wówczas to bowiem sformułowano pojęcie „pojemności cieplnej” (J. Black ok. 1760 r.), określono jednostkę ciepła (J.K. Wilke 1772 r.), opracowano metodę wyznaczania ciepła właściwego ciał (J.K. Wilke 1781 r.), a wreszcie skonstruowano pierwszy kalorymetr lodowy (A. L. Lavoisier i P. S. Laplace 1783 r.). Kalorymetr lodowy był wielokrotnie modyfikowany, zaś rozprawa A.L. Lavoisiera i P. S. Laplace’a *Mémoire sur la chaleur*, w której opisano ten przyrząd, stanowi wytyczną w kierunku ulepszenia pierwowzoru (R. W. Bunsen, W. Świętosławski i inni).

W. Zielenkiewicz omawia osiągnięcia takich uczonych, jak M. Berthelot, J. Thomsen, W. Nernst, P. Curie czy przedstawiciele polskiej szkoły kalorymetrycznej (W. Świętosławski, A. Dorabalska, J. Złotowski i inni). Autor opisuje też rozmaite typy kalorymetrów. Całości tekstu dopełniają informacje na temat osiągnięć polskich uczonych w kalorymetrii, głównie zaś. W. Świętosławskiego (1881—1968).

Broszura W. Zielenkiewicza przynosi informacje, które każdy badacz pracujący w kalorymetrii powinien sobie przyswoić jako niezbędne minimum wiadomości o dziejach tej dyscypliny. Z pewnością zainteresuje też tych historyków nauki, którzy pracują w dziedzinie historii fizyki i historii chemii.

Stefan Zamecki
(Warszawa)